

AP (ANNA PEIPIŅA)
10.11.2020

Recenzija

par sabiedriskā pasūtījuma izpildi un satura kvalitāti ReTV raidījumos “Izšķirtspēja”, “Ar kājām pa mājām”, “Latvijas stāsti”, “Ēdienkarte” un “Labākai ikdienai”

(2020. gada maijs – novembris)

Recenzente:

ANNA PEIPIŅA, žurnāliste, Rīgas Stradiņa universitātes Komunikācijas fakultātes studiju programmas “Žurnālistika” vadītāja; pēc NEPLP pasūtījuma.

Recenzešanai izmantota Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālās stratēģijas 2018. — 2022. gadam pielikumā esošā vērtēšanas kritēriju tabula, kā arī konkrēto ReTV raidījumu veidotāju sagatavotā raidījuma satura koncepcija.

ReTV raidījums “Izšķirtspēja”

Recenzente noskatījās un vērtēja piecus raidījumus:

- *12.05.2020 – saruna ar psiholoģi Diānu Zandi un uzņēmēju Lindu Mūrnieci.
- *28.05.2020 – saruna ar rakstnieci un deputāti Gunu Rozi.
- *16.07.2020 – saruna ar režisoru un lauksaimnieku Kasparu Gobu.
- *10.09.2020 – saruna ar ekonomistu Arni Sauku.
- *17.09.2020 – saruna ar aktieri Gundaru Āboliņu.

Universālie kritēriji

Raidījums “Izšķirtspēja” savā koncepcijā piedāvā šobrīd sabiedrībai ļoti aktuālu mērķi – palīdzēt orientēties blīvajā un visai pretrunīgajā informācijas plūsmā, neapjukt tajā, bet

NACIONĀLĀ ELEKTRONISKO
PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PADOME
Sapensis 11.11.2020.
Nr. 3-7/2390

saskatīt prioritātes, būtiskākās problēmas un arī to risinājumus. Mediju lietotājam šobrīd nav viegli saglabāt fokusētu skatu, un šajā ziņā raidījuma nosaukums precīzi izsaka tā esenci - maksimāli skaidri ieraudzīt problēmu un tās kontekstu, atsijājot svarīgo no mazvērtīgā. Raidījuma veidotāji izvēlējušies to risināt, aicinot studijā cilvēkus, ko pieņemt saukt par viedokļu līderiem – tie ne vienmēr ir publiski ļoti atpazīstami vai ietekmīgos amatos esoši cilvēki, taču viņiem ir savs viedoklis par notiekošo un vērtīgas idejas vai ierosinājumi.

Raidījums “ Izšķirtspēja” atbilst sabiedriskā pasūtījuma prioritātēm un NEPLP apstiprinātajam sabiedriskā pasūtījuma plānam – tajā tiek atspoguļotas sabiedriski nozīmīgas tēmas un tiek diskutēts par dažādām sabiedrības grupām aktuālām problēmām. Raidījums izmanto pārbaudītus faktus un dod platformu zinošu ekspertu argumentētiem viedokļiem. Ir ievērota politiskā neitralitāte raidījuma viesu izvēlē un pietiekami plaša dažādu sabiedrības grupu pārstāvniecība un viedokļu daudzveidība.

Raidījums arī kopumā atbilst arī izvirzītajiem mērķiem un uzdevumiem – tā saturs veicina medija lietotāju piederības sajūtu Latvijai, palīdzot formulēt argumentētu viedokli par sabiedrībai svarīgām aktualitātēm. Vērtīgs ir akcents uz katra sabiedrības locekļa iespējām ko mainīt un ietekmēt – intervējamo paraugs bieži vien parāda, ka tas ir iespējams, ja vien ir patiesa vēlēšanās to darīt.

Speciālie kritēriji

Raidījums cenšas sekot sabiedrības aktuālākajiem notikumiem, vienlaikus neejot tikai *karsto tēmu* pavadā, bet aptverot pietiekami plašu un dažādām sabiedrības grupām aktuālu saturu. Lielākoties šo līdzsvaru starp aktuālo un *mūžīgo* izdodas noturēt. Te ir gan intervija ar psiholoģi Diānu Zandi par to, kā saglabāt mentālo veselību *Covid – 19* dēļ ieviestās ārkārtas situācijas ierobežojumu apstākļos, gan arī, piemēram, saruna ar režisoru un bioloģisko lauksaimnieku Kasparu Gobu par vides ilgtspējas jautājumiem un filozofiskas pārdomas par cilvēka attiecībām ar dabu.

Raidījuma vadītāja Elita Marga ir pieredzējusi ētera personība ar iejūtīgu un inteliģentu intervēšanas stilu, kas mudina sarunas biedru uz atsaucību un atvērtību. Tīra valoda, labi formulēti jautājumi, tīkams balss tembrs – tas viss skatītājā rada sajūtu, ka viņš piedalās divu zinošu cilvēku sarunā, kurā viņam neuzspiež viedokli, bet tiek kopīgi meklētas atbildes. Raidījuma vērtību ceļ fakts, ka tiek uzrunātas interesantas personības, kas neieņem ietekmīgus matus un arī neietilpst mediju apbrobēto slavenību sarakstā, tāpēc nav sevi

izsmēlušas neskaitāmās intervijās un nav apnikušas klausītājiem. Tā ir gan māmiņa, kurai ir bērns ar īpašām vajadzībām un ir arī idejas, kā risināt sabiedrības integrācijas problēmas, te ir konfliktu mediācijas eksperte, te ir arī ekonomists, kurš zinoši un saprotami skaidro, kas notiek ar nodokļu sistēmu. Šie cilvēki neatražo klišeiskus viedokļus, nemētājas ar skaļām frāzēm, toties liek skatītājam vērtēt un domāt līdzī.

Katra atsevišķa raidījuma veiksmē gan lielā mērā atkarīgi no intervijas varoņa, tomēr kopumā kvalitāte ir visai stabila – tas liecina par komandas profesionalitāti un nopietnu gatavošanos pirms raidījuma. Un kas ir ļoti svarīgi - parasti tiek iedota arī konteksta izpratne: kāpēc ir svarīgi par to vai citu jautājumu runāt, kā tas ietekmē visas sabiedrības dzīvi, kā konkrēto problēmu var risināt tālāk. Jautājumi lielākoties ir labi sagatavoti, tie balstās uz konkrētiem faktiem un notikumiem.

Var atzīmēt, ka raidījumam ir izdevusies “galviņa”, kas rada sajūtu par modernu, dinamisku mediju – un tas nav sīkums, jo tā ir vizītkarte, kas skatītājam signalizē par gaidāmā raidījuma intonāciju un attieksmi pret notiekošo.

Savukārt “Izšķirtspējas” vājā vieta ir redzama uzreiz – tas ir raidījuma tradicionālais radio formāts, kas ticis adaptēts TV ekrānam. Līdz ar to nepamet sajūta, ka skatītājs vienkārši klausās to pašu radio raidījumu, tikai “ar bildīti”, un te maz līdz arī dažādie kameras rakursi. Tas piemirstas raidījumos, kad intervējamais ir pietiekami atraktīvs un veidojas laba saspēle ar vadītāju, taču uzreiz izjūtams kā mīnuss tad, ja tēma visai komplicēta un to būtu nepieciešams vizuāli atsvaidzināt. Ir pavisam nedaudz raidījumu, kur izmantoti arī citi audiovizuālie izteiksmes līdzekļi – piemēram, sarunu ar Kasparu Gobu bagātina fragmenti no viņa filmām. Protams, šis jautājums ir sarežģīti risināms, kad raidījums vienlaikus ir gan TV, gan radio formātā, tomēr medija lietotājs meklē kvalitāti, nevis iemeslus, kas to kavē pilnībā nodrošināt.

Lai gan kopumā raidījuma viesu atlase ir pārdomāta, tomēr dažkārt tā nav līdz galam skaidra. Piemēram, aktieris Gundars Āboliņš ir uzaicināts sarunai par interneta komentāriem (katrā ziņā tā ir viena no galvenajām intervijas tēmām). Gundars Āboliņš ir interesanta personība, tautā mīlēts aktieris, tomēr nav īsti skaidrs, kāpēc tieši viņš jāintervē par interneta komentāriem – vai tikai tāpēc, ka reiz emocionālā brīdī ir uzrakstījis, ka vairs nav mierā ar neētiskiem komentāriem un bloķēs to lietotājus? Loģiski, ka aktierim īsti nav, ko par šo teikt, un daudz vērtīgāk būtu bijis uzaicināt kādu ekspertu, kurš skaidrotu komentāru psiholoģiju un iemeslus. Situāciju glābj Āboliņa pārdomas par teātri *Zoom* platformās un, protams, viņa paša personības šarms, taču ar to īsti nepietiek.

Vadītājas stils ir profesionāls, atbrīvota, patīkama sarunas maniere, tomēr varētu vēlēties vairāk diskusijas un pat provokācijas elementu – ja reiz šis ir skatītāja viedokļa veidošanas raidījums. Arī sirsnīgā intervēšanas maniere reizēm tomēr nav īsti vietā, jo saruna no problēmas analīzes un risinājuma meklējumiem pārvēršas par jauku pačalošanu vai subjektīvu līdzjušanu. Piemēram, sarunā ar rakstnieci un nu arī pašvaldības deputāti Gunu Rozi, kura stāsta par problēmām pašvaldības darbā, vadītāja acīmredzami nostājas intervējamās pusē. (Līdzīgi arī ar uzņēmēju Lindu Mūrnieci – intervijā par atbalstu pandēmijas laikā.) Prasītos lielāka žurnālista objektivitāte un kritiskās domāšanas klātbūtne. Raidījumā īsti nav konsekvences, iepazīstinot ar raidījuma varoņiem – dažkārt skatītājs tiek informēts, kas viņš vai viņa ir un par ko būs runa, citreiz ne, acīmredzot, pieņemot, ka skatītājam jāzina. Taču, piemēram, nebūt ne visi zina, ka Kaspars Goba jau labu laiku ir nevis režisors, bet gan bioloģiskais lauksaimnieks, un tieši šī viņa darbības joma ir aktuāla. Raidījuma satura koncepcijā ir pieteikta atgriezeniskā saikne ar skatītājiem un saikne starp raidījumiem, uzdodot viesim jautājumu no iepriekšējā raidījuma – vismaz minētajos raidījumos tas īsti nebija atrodams.

Secinājumi

Raidījums ir interesants pietiekami plašai auditorijai, tam noteikti ir izaugsmes potenciāls, tikai jāpilnveido tā audiovizuālais formāts un vairāk jāfokussējas uz viedokļu un argumentu aspektu, nevis uz intervijām tradicionālā manierē “par visu ko”, kādas jau ir daudzos citos medijos.

ReTV spēle “Ar kājām pa mājām”

Recenzente noskatījās un vērtēja četrus raidījumus:

- *04.10 – raidījums par Valmieru un Madonu (pedalās Imants Strads un Santa Dejus)
- *20.10 – raidījums par Tukumu un Liepāju (Egons Dombrovskis un Samanta Tīna)
- *27.10 – raidījums par Dobeli un Kuldīgu (Evija Vēbere un Raivis Vidzis)
- *03.11 – raidījums par Cēsīm un Alūksni (Edgars Bāliņš un Anta Aizupe)

Universālie kritēriji

Raidījuma mērķis ir veidot atraktīvu, dažādām (jo īpaši jauniešu) auditorijām pievilcīgu saturu, kas nepiespiestā formā ieinteresētu izzināt Latvijas pilsētu vēsturi un mūsdienu attīstību. Tas atbilst sabiedriskā pasūtījuma prioritātem un NEPLP apstiprinātajam sabiedriskā pasūtījuma plānam, kalpojot Latvijas valstiskuma apziņas stiprināšanai un iepazīstinot ar dažādiem mūsu zemes reģioniem un pilsētām.

Sabiedrības interesēm atbilst arī vietējā tūrisma veicināšana, kas varētu būt šā raidījuma dabisks blakusrezultāts.

Speciālie kritēriji

Raidījums pēc savas uzbūves faktiski ir orientēšanās spēle, tikai šoreiz orientieristu lomā ir sabiedrībā pazīstami aktieri, sportisti, mūziķi vai šovbiznesa pārstāvji. Tas padara raidījumu pievilcīgāku to skatītāju acīs, kuriem tieši šīs personas ir interesantas, taču TV spēles itin veiksmīgā shēma un spraigā dinamika var ieinteresēt arī pārējos skatītājus.

Raidījuma princips ir vienkāršs – divi galvenie varoņi katrs savā pilsētā atzīmē vairākus sev un pilsētai nozīmīgus punktus, kurus var atrast pēc specifiskām pazīmēm. Pēc tam spēles varoņi apmainās vietām un katrs dodas šos punktus meklēt uz otra pilsētu. Līdz ar to skatītāji šo to uzzina par minēto slavenību (ko raidījums visai skaļi dēvē par zvaigzni), bet vēl vairāk – par pašu pilsētu. Spēles princips šajā gadījumā ir ļoti pateicīgs – tas ļauj saglabāt spriedzi un dinamiku, pilsētu izzināšana un iepazīšana notiek viegli un dabiski. Tā kā šī ir orientēšanās spēle, visu laiku mainās ainava un vizuālais fons. Turklāt šajā fonā ir arī skaistā Latvijas vasara, kas skatītājiem šo raidījumu padara par ceļojumu ne tikai telpā, bet arī laikā.

Raidījuma veiksmes atslēga ir arī personiskums – tas, ka pilsētās ir jāmeklē nevis vienkārši ievērojamas vietas (kuras norādītas katrā ceļvedī), bet vietas ar personisku atmiņu vai izjūtu pieskārienu. Tā mēs kopā ar spēles dalībniekiem uzzinām, kurš ir aktiera Imanta Strada mīļākais soliņš Valmierā, kurā Madonas vietā radio raidījumu vadītāja Sanda Dejus bija izveidojusi savu mūzikas klubiņu un ko Liepājas tirgū pērk aktieris Egons Dombrovskis. Tas Latvijas pilsētas atklāj no citas puses arī tiem skatītājiem, kuri uzskata, ka par, piemēram, Madonu vai Liepāju tikpat kā visu zina.

Raidījuma vadītāja palīgi ir atraisīti un draudzīgi – risina vieglas sarunas ar spēles zvaigznēm, pie reizes rūpējoties par to, lai spēle “neiziet no rāmjiem”. Dažos raidījumos komandas ir sadalītas pēc dzimumu principa – puisi pret meitenēm, taču, šķiet, veiksmīgāks

un no klišejām brīvāks ir mikstais variants. Kopumā visi vadītāji atbilst raidījuma formātam, uzvedas jautri, labprāt dullojas, taču iztieks bez jēliem jociņiem.

Daudz un veiksmīgi izmantoti dažādi efekti – animācija, filmēšana ar dronu. Visai jautras ir ironiskās pilsētu vizītkartes, kad himniskas mūzikas pavadībā un nopietnā intonācijā tiek stāstītas nenopietnas leģendas un pat neslēptas blēņas. Labi tiek panākts mātīgais efekts, ka spēle notiek vienlaikus abās pilsētās un tiešām rit sacensība reālajā laikā – protams, ka tā nav, taču spēles veiksmīgā montāža tam ļauj gandrīz vai noticēt.

To, kurš raidījums izdosies nedaudz labāks vai sliktāks, nosaka divas lietas – pašas zvaigznes un izvēlēto vietu vizuālās un jēdzieniskās slodzes. Aktieris Imants Strads, piemēram, bija ļoti rūpīgi pārdomājis savas īpašās vietas Valmierā – tās vienlīdz daudz stāstīja gan par viņu, gan arī atklāja pilsētas jaukos noslēpumus. Savukārt Edgara Bāliņa izvēlētās vietas par Cēsīm neko daudz nepastāstīja – bērnu atrakciju centrs un futbola laukums noteikti nav šīs pilsētas *slepenie dārgumi*.

Pirmajos raidījumos skatītājiem bija pagrūti bez piepūles saprast spēles noteikumus, taču, šķiet, vēlāk šī kļūda ir labota un noteikumu izklāsts ir vieglāk uztverams. Raidījuma odziņa ir mirkli, kad spēles dalībnieki mēģina uzzināt atbildes uz jautājumiem, komunicējot ar vietējiem iedzīvotājiem, tas noteikti varētu būt izmantots vairāk. Toties speciāla pozēšana kopā ar vietējiem (kā to dara raidījuma vadītājs) gan izskatās samākslota un nevajadzīga. Varētu būt arī iebildumi pret nedaudz infantilo stilu raidījuma ievadā (piemēram, vārdi *tipu-tapu galviņas dziesmā*), taču tas ir gaumes jautājums. Arī apzināti (cerams, ka tā) gramatiski nepareizais nosaukums, kas nepiestāvētu tradicionālam raidījumam, šādai spēlei der.

Ir saprotams, ka spēles nosacītie sponsori ir dažādi šo pilsētu tūrisma un ēdināšanas uzņēmumi. Dažkārt tie dabiski iekļaujas pilsētas izziņā, taču dažkārt ir manāms, ka jautājums ir kā balvas *atstrādāšana*. Tas rada samākslotības sajūtu.

Secinājumi

Raidījumam atrasta veiksmīga spēles formula, kas ļauj nepiespiesti apvienot izklaidi ar noderīga satura izziņāšanu. Laikā, kad pandēmijas dēļ ir apgrūtināta un faktiski neiespējama ceļošana ārpus Latvijas, šāds raidījums ir ne vien izziņošs, bet arī praktiski noderīgs – turklāt ne vien jauniešu auditorijai. Ir būtiski, ka tas ir pieejams dažādās mediju platformās – gan

tradicionālajā TV, gan arī internetā, kur to skatīsies jaunieši – *youtube, skaties.lv, shortcut.lv*, gan arī raidījumā rādīto pilsētu portālos un sociālo mediju lapās.

ReTV raidījums “Latvijas stāsti”

Recenzente noskatījās un vērtēja četrus raidījumus:

*05.07 – raidījums par nūjošanu un tās treneri Ināru Pomeri

*19.07 – raidījums par Aizputes pilsmuižas atjaunošanu

*01.08 – raidījums par Aglonas svētceļojumiem

*13.09 – raidījums par Rāznes ezera apsaimniekošanu

Universālie kritēriji

Iepriekšējos gados sabiedriskā pasūtījuma ietvaros tika veidots raidījumu cikls „Latvijas stāsti. Personības” par reģionu cilvēkiem un viņu sasniegumiem, taču pirms dažiem gadiem raidījuma fokuss tika paplašināts no personības stāsta uz notikuma stāstu un izveidots raidījums “Latvijas stāsti”. Tie veido un apkopo Latvijas veiksmes stāstus, kas sākas reģionos, bet atbalsojas kopējā Latvijas izaugsmē, līdz ar to saturiski atbilst sabiedriskā pasūtījuma prioritātēm un NEPLP apstiprinātajam sabiedriskā pasūtījuma plānam. Stāsti parāda novadu dzīves dažādību un dinamiku, koncentrējoties uz pozitīviem piemēriem un konstruktīviem risinājumiem, uz cilvēkiem, kas rīkojas, nevis tiem, kas sūdzas, ka nekas nemainās.

Speciālie kritēriji

Katrā raidījumā tiek izvēlēts kāds stāsts, kas atspoguļo būtisku reģiona notikumu, iniciatīvu, kultūras procesu un ar to sniedz pievienoto vērtību visas Latvijas attīstībai. Filmēšana parasti notiek notikuma vai procesa vidē, kas padara stāstu autentiskāku un vizuāli pārliecinošāku. Lai gan raidījuma nosaukumā vairs nav piebildes “Personības”, lielākoties stāsta būtība joprojām atklājas caur vienas (vai vairāku) personību skatījumu.

Raidījuma spēks ir stāstu patiesīgumā – ja ir atrasts notikums vai process, kurš kādam ir patiesi svarīgs, par kuru kāds ir gatavs stāstīt aizrautīgi un no sirds, tad arī stāsts pārliecina, pat ja viss īsti nav izdevies no filmēšanas vai montāžas viedokļa. Šajā ziņā raksturīgs piemērs ir raidījums par Aizputes pilsmuižas īpašnieku Artūru Lapku, kurš sevi jokojot dēvē par graustu miljonāru, jo nesen iegādājies kādreizējo ceļmalas krogu, kas padomju gados bija

pārvērsts par savākšanas punktu, bet beidzamajās desmitgadēs vienkārši palēnām gāja bojā. No raidījuma dramaturģijas un audiovizuālā viedokļa raidījums nav sevišķi izdevies – pamatā tas sastāv no īpašnieka stāsta par to, kā viņš ieguvis ēku, kā to atjauno, un kameras tikai pārceļo līdz īpašniekam no vienas telpas uz nākamo. Taču šai vienvēidībai pretī stājas emocijas un aizrautība, ar kādu saimnieks stāsta par saviem plāniem, un raidījumu tomēr gribas noskatīties.

“Latvijas stāstus” veido filmēšanas komandas no dažādiem novadiem. Tam ir gan spēcīgā, gan vājā puse. Neapšaubāmi pluss ir plašā ģeogrāfija – stāstos pārstāvēti dažādi valsts novadi, tajos atrastas patiesi interesantas personības, ko, visticamāk, zina tikai reģionālie žurnālisti, taču līdz ar to raidījums ir visai nevienmērīgs gan satura kvalitātes, gan formas ziņā. Tiesa, saskaņā ar iecerī, raidījuma struktūrai būtu jābūt diezgan vienotai, piemēram, plānots obligāts ievads ar ieskatu raidījumā un pieteikumu stāsta izvēlei, taču - tas ne vienmēr tiek ievērots. Vairākos raidījumos (piemēram, par Rāznas zvejniekiem) īsti nav pieteikuma, skatītājam tikai pamazām top skaidrs, par ko tieši būs stāsts - ja vien skatītājs tik ilgi būs palicis pie ekrāna.

Raidījums par nūjošanu un sertificētu treneri Ināru Pomeri ir nepretenciozs, taču savā žanrā profesionāli korekts. Te ir labs līdzsvars starp personības stāstu, tēmas sabiedrisko nozīmīgumu (nūjošana arī cilvēkiem, kas atveseļojas pēc onkoloģiskām slimībām) un praktiski iedvesmojošā daļa, kas varētu stimulēt skatītāju pievērsties veselīgākam dzīvesveidam. No saturiskās vērtības viedokļa pietiekami izstrādāts ir raidījums par svētceļojumiem katoļu baznīcas Aglonas svētku sakarā. Te ir gan arhibīskaps Zbigņevs Stankēvičs ar svētceļojuma filozofisko skatījumu, gan dažādu vecumu svētceļnieki. Nekas principiāli jauns šajā stāstā gan atklāts netiek, tomēr skatījums ir pietiekami daudzpusīgs un, galvenais – ar realitātes un patiesīguma stīgu.

Stāsts par Rāznas ezera apsaimniekošanu savukārt ir vizuāli ļoti skaists un arī pietiekami dinamisks (ja neskaita apnicīgi bieži rādītos zivju mazuļu ūdenī ielaišanas kadrus), ir tiešām daudz interviju, ieguldīts daudz darba, taču tam trūkst konteksta rāmja un plašāka skatījuma. Skatītāji uzzina, cik vajadzīga ezeram ir apsaimniekošanas biedrība, bet tā arī neuzzina – kāpēc? Kas ezeru šobrīd apdraud, kāds ir tā stāvoklis? Vai šāda biedrība ir tiešām risinājums? Protams, “Latvijas stāsti” nav pētnieciskais raidījums, tomēr šāda tēma prasa mazliet analītiskāku vai vismaz līdzsvarotāku skatījumu nekā vienkārši slavinošs stāsts par vienu biedrību.

Lai gan raidījums par Talsu novadpētnieku Imantu Tamsonu neiekļaujas recenzijā vērtējamā periodā (27.09), to gribas atzīmēt kā paraugu, kurā bijis labs potenciāls vizuāli skaistam un izzinošam stāstam, taču tas diemžēl pazudis... bibliotēkas katalogu telpas šaurībā. Tā vietā,

lai kopā ar zinošo kungu pastaigātu pa Talsu gleznainajām ieliņām un mēģinātu uzburt stāstus par to, kā izskatījās toreiz un tagad, mēs noklausāmies visai vienvēdīgu atskaiti par viņa sarakstītajām Talsu vēstures grāmatām. Te nu ir žurnālista loma un profesionalitāte – kā personības stāstu padarīt saturiski un vizuāli aizraujošu. Šoreiz autore vienkārši ļāvusies raidījuma varoņa piedāvājumam un ar pietāti viņā noklausījies. Raidījumu glābj interesantā ievada epizode pie jaunās bibliotēkas vecā universālveikala vietā un dažas senās fotogrāfijas ar Talsu skatiem.

Secinājumi

Raidījuma saturiskais pienesums ir patiesi, spēcīgi stāsti par Latvijas novadu ļaudīm, notikumiem un procesiem, kas dod pienesumu ne vien reģionam, bet visai valsts ekonomiskajai un kultūrtelpai. Kad izdodas atrast šādus stāstus, tad raidījums parasti ir izdevies. Diezgan nevienmērīgs saturiskais un formas līmenis, arī īsti nav vienotas struktūras, kas ļautu šo atpazīt tieši kā raidījumu “Latvijas stāsti”, pie tā jāpiestrādā. Vienlaikus ir vērts saglabāt gan tematisko, gan žanrisko daudzveidību. Būtu vērts nebaidīties arī no sarežģītākiem, ne tik pozitīviem stāstiem, kas uzrādītu arī problēmas – protams, paturot prātā konstruktīvu pieeju un orientējoties uz risinājumiem.

ReTV raidījums “Ēdienkarte”

Recenzente noskatījās un vērtēja četrus raidījumus:

- *29.08 – raidījums par tomātu audzēšanu
- *05.09 – raidījums par “Vienas dienas kafējnīcu” Skujenē
- *19.09 – raidījums par kartupeļu audzēšanu

Universālie kritēriji

Raidījuma nosaukums „ĒdienKARTE” sevī jau ietver divus tematiskos virzienus: gan pašu ēdienu, gan arī vietu, no kurienes tas nāk, arī attiecīgas tradīcijas. Raidījumā ir akcents uz novadu dažādību un tradīciju bagātību, tā saturs papildina Latvijas kultūrtelpu un iniciē mazā biznesa attīstību un popularizēšanu, atspoguļo dažādu sabiedrības grupu intereses, līdz ar to atbilst sabiedriskā pasūtījuma prioritātēm un NEPLP apstiprinātajam sabiedriskā pasūtījuma

plānam. Raidījuma vērtība ir tā daudzpusīgajā skatījumā uz ēdienu kā kultūrvēsturisku fenomenu, vienlaikus piedāvājot arī praktiski vērtīgu informāciju un ieteikumus.

Speciālie kritēriji

Šobrīd Latvijas TV kanālos nūdien netrūkst ēšanas šovu un recepšu raidījumu, taču tie ir diezgan vienādi – parasti centrā ir kāda slavenība, kas gatavo un pie reizes izklaidē ar stāstiem. Otra versija – gatavošana kā sacensības, kur labāko ēdienu vērtē vai nu viesi vai žūrija. Raidījums “Ēdienkarte” ir bagātīgāks, dinamiskāks un nereti arī dziļāks, mēģinot uz ēdinu raudzīties ne vien garšas aspektā, bet arī caur vēstures, ģeogrāfijas, ekonomisko un kultūras prizmu. Un tas arī ir šā raidījuma būtiskākais pienesums.

Raidījuma struktūra ir dažāda, taču parasti ir “teorētiskā” daļa, kur ir vai nu stāstījums par kādu produktu, tā izcelsmi, vai arī noteiktu ēšanas vai ēst gatavošanas tradīciju. (Arī šo raidījumu veido dažādas filmēšanas komandas un atšķirīgais rokraksts jūtams – šajā ziņā stilistiski vienotākie un visatpazīstamākie ir Vidzemes TV veidotie raidījumi.)

Interesanti iecerēts arī raidījums par kartupeļu audzētāju Talsu pusē – žurnāliste kopā ar intervijas varoni dodas kartupeļu vagā, līdz ar to stāstījumam ir visai dinamisks vizuālais papildinājums. Otrajā daļā abi kopā gatavo kartupeļu kūksu – tas gan notiek kādā nenosakāmas funkcijas telpā, līdz ar to atstāj mazliet pašdarbniecisku iespaidu, tomēr kopumā ir sirsnīgi un izzinoši. Tāda pati shēma ir stāstā par tomātu audzēšanu, tomēr te jau iespaids ir vienmuļāks (filmēts siltumnīcā un pats tomātu audzētājs nav tik atraktīvs), arī tam sekojošā turku zirņu karija gatavošana izskatās nedaudz nejauša. Ja šādam raidījumam nav vienota saturiskā mugurkaula, tad tas salūst divās formālās daļās.

Ar informācijas bagātību iezīmējas raidījums par “Vienas dienas kafejnīcu” Skujenes pagastā, kur sarīkoti kulinārijas svētkus, lai sevi prezentētu gan mājražotāji, gan vienkārši cilvēki, kam patīk gatavot. Tiesa gan, raidījuma pamatmotīvs šajā informācijas bagātībā mazliet izšķīst, jo beigās ir tik daudz stāstu – gan par improvizēto kafejnīcu, gan seno lietu muzeju, gan mājražotāju tirdziņiem, ka viss atgādina ziņu pārskatu, nevis strukturētu, pārdomātu raidījumu. Skujenes svētku rīkotājiem noteikti gribējās parādīt visu un visus, taču skatītājs gaida raidījumu ar noteiktu saturu, nevis notikuma atskaiti.

Lai gan raidījums par viduslaiku ēšanas tradīcijām, kas tapis Cēsu pilī, nieiekļaujas recenzējamā periodā, to gribētos atzīmēt kā tiešām veiksmīgu. Raidījuma pirmā daļa ir aizraujošs muzeja darbinieka stāstījums par brāļu ordeņa dzīvi, vedot skatītājus pa viduslaiku

pils (pilsdrupu) labirintiem, tad seko dārziņa saimnieces stāsts un ēdiena – lēcu un dārzeņu sautējuma - gatavošana. Raits, labi izstāstīts un kvalitatīvi uzfilmēts (izmantojot gan augu tuvplānus, gan drona perspektīvu), raidījums rada sajūtu par pilnīgi reālu pusdienu gatavošanas procesu, pat šķiet, ka to var sasmaržot, un tomēr saglabā romantiskas vēstures atmosfēru. Skatītājam ir sajūta, ka viņš vienlaikus pabijis gan pie plīts virtuvē, gan Cēsīs, gan 15. gadsimtā.

Secinājumi.

Raidījumam ir pateicīgs formāts, lai to piepildītu ar daudzslāņainu saturu – gan kultūrvēsturiski izzinošu, gan arī praktiski izmantojamo, proti, ēdiena receptes vai pagatavošanas veidi. Labākajos raidījumos šie abi mērķi ir panākti. Lai gan raidījumā ir vieta arī mājražotāju piedāvājumam, un daudz ko no viņu produkcijas ir vērts popularizēt, jāuzmanās, lai tas nekļūst pārāk uzmācīgi un lai skatītājam nerodas sajūta, ka tas ir mājražotāju popularizēšanas raidījums. Tā kā daļa no raidījuma ir praktiska ēdiena gatavošana, jāpievērš uzmanība gatavošanas vietai, interjeram un traukiem – tam visam noteikti nav jābūt izsmalcinātam un šikam; tieši otrādi, tas ar būt ļoti vienkāršs un autentisks, pat šarmanti vecmodīgs, bet tas nedrīkst būt bezgaumīgs. Šādā raidījumā tam ir nozīme.

ReTV raidījums “Labākai ikdienai”

Recenzente noskatījās un vērtēja sešus raidījumus:

- *02.07 – raidījums par stārķi Cīravā
- *09.07 – raidījums par saules izraisītiem ugunsgrēkiem
- *06.08 – raidījums par veloinfrastruktūru Valmierā
- *27.08 – raidījums par cilvēku ar invaliditāti, kurš glezno
- *10.09 – raidījums par ielas remontu Tukumā
- *17.09 – raidījums par logiem un siltumu dzīvoklī

Universālie kritēriji

“Labākai ikdienai” ir rubrika lielākā raidījumā “Ikdiena”, kas tiek veidots, apkopojot dienas aktualitātes dažādos Latvijas novados un vairāk orientējoties uz sadzīves, sporta un kultūras

notikumiem. Savukārt rubrika "Labākai ikdienai" ir vairāk orientēta uz reģionālās auditorijas lielāku iesaisti informācijas aprītē. Tēmu loks ietver ikdienas norises, kultūru, izglītību, vides jautājumus, drošību, veselīgu dzīvesveidu, sabiedrības integrāciju - ar mērķi uzlabot ikdienu dzīvei Latvijas reģionos. Raidījums balstās uz profesionālas žurnālistikas kanoniem, rūpējoties par objektīvu informāciju un faktu pārbaudīšanu, nošķirot ziņas no viedokļiem, kā arī uzzinot un apkopojot viedokļus no vairākiem avotiem un notikumos iesaistītām pusēm. Tas atbilst sabiedriskā pasūtījuma prioritātēm un NEPLP apstiprinātajam sabiedriskā pasūtījuma plānam.

Speciālie kritēriji

Kā raidījuma "Ikdienu" sastāvdaļa šī rubrika balstās uz reģionu iedzīvotāju ierosinātiem aktuāliem tematiem, kuri tiek apspriesti gan sociālajos tīklos, gan vietējos portālos, tos var iesūtīt arī ReTV organizētās #LabakaiIkdienai kampaņas ietvaros. Pārsvārā tie ir sadzīves jautājumi – ielu labošana, velosipēdu ceļu izbūve, ēku siltināšana, dažkārt sižetu ierosinājumam der pārsteidzošas parādības, piemēram, pieradināts stārķis vai baumas, ka no saules staru fokusēšanas stiklā var sākties ugunsgrēks. Rubrikas ideja – sižetu ne tik daudz stāstīt, bet gan vairāk rādīt un pat žurnālistam pašam iesaistīties tajā – ir realizēta tikai daļēji. No redzētajiem sižetiem tā redzama divos. Pirmajā ir skaidrojums par to, vai no saules stariem stiklā tiešām var sākties ugunsgrēks – kā to apgalvo kāds vīrietis, kura mājai aizdegušies bēniņi (redzams sižetā), un ugunsdzēsēji to skaidrojuši ar koncentrētu staru iedarbību. Lai pārbaudītu, vai tas tiešām iespējams, eksperimentu demonstrē fizikas skolotājs – tas ir visai atraktīvi. Otrais sižets ir par siltuma saglabāšanu ēkās, sākoties rudens sezonai – te žurnāliste ieklausās eksperta viedoklī un pati demonstrē, kas ir un kas nav jādara siltuma noturēšanai ēkā.

Pārējie sižeti ir profesionāli atzīstamā līmenī, taču sevišķi neizceļas pārējo "Ikdienu" sižetu plūsmā, un nav īsti saprotams, kāpēc tie nodalīti atsevišķā rubrikā. Spēcīgs ir sižets par cilvēku ar invaliditāti, kurš iemācījies labi gleznot ar mutes palīdzību, taču tas būtu pelnījis plašāku stāstu, kopējā *soft news* plūsmā tas pazūd.

Secinājumi.

Vērtīga rubrika un labas iestrādes, tomēr pietrūkst konsekvences. Ja ideja ir veidot sižetus par to, kas aktuāls sociālajos medijos, tad jākoncentrējas uz *karstākiem* tematiem, kas aktuāli plašāk Latvijā, ne tikai konkrētas pilsētas vienas ielas remonta nedienās. Šī rubrika patiesībā

ir laba iespēja savienot vienā informācijas aplī lielāka mēroga problēmas ar reģionu auditoriju, mēģinot gan saprast, gan parādīt sižetā, kā šīs “lielās” problēmas atbalsojas Madonas skolotājas vai Tukuma pensionāra dzīvē. Noteikti jāturpina žurnālista paša iesaiste un klātbūtne kadrā, nojaucot barjeru starp mediju un tā lietotājiem un tā panākot gan lielāku sižeta dinamiku, gan arī bagātinot tā saturu.

